

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyň Mgr. Veroniky Baroňové a Mgr. Lenky Bahýl'ové v právní věci žalobce: **D. D.**, zastoupeného Mgr. Davidem Macháčkem, advokátem, sídlem T. G. Masaryka 108, Kladno, proti žalovaným: **a) Ministerstvo spravedlnosti**, sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, a **b) Vazební věznice Olomouc**, sídlem Švermova 2, Olomouc, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 18 A 27/2021, o nesouhlasu Městského soudu v Praze s postoupením této věci Krajským soudem v Ostravě – pobočkou v Olomouci,

t a k t o :

K projednání věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 18 A 27/2021 **je příslušný** Krajský soud v Ostravě.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce podal u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci dne 20. 10. 2020 žalobu, kterou se domáhal ochrany proti nezákonnému zásahu správního orgánu. Žalobce nadepsal své podání „*žaloba dle § 82 s. ř. s. proti vyřízení stížnosti na nevydání léčebného konopí věznicí dne 20. 8. 2020, čj. MPM-38/2020-OMI-ZDRA/22*“. Za žalované označil Ministerstvo spravedlnosti a Vazební věznici Olomouc („*Ministerstvo spravedlnosti, Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2 ve spojení Věznice MSpČR, Švermova 2, 771 57 Olomouc*“). Žalobce v žalobě uvedl, že se „*dne 8. 3. 2020 domáhal vydání informace uvedené lékařem olomoucké (...) věznice, kdy lékař uvedl, že ve vězení je zakázáno užívat léčebné konopí, tak žalobce žádal znát právní předpis, který toto uvádí, a pokud není, ať je zahájeno šetření trestného činu útisku*“. Dále uvedl, že namísto požadovaného řešení byl odkázán „*na využití institutu stížnosti, což je předmětem této žaloby, neboť ani tímto správním řízením se žalobce nedomohl ochrany svých práv*“. Krajský soud usnesením ze dne 19. 11. 2020, čj. 65 A 100/2020 - 28 přiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Usnesením ze dne 19. 11. 2020, čj. 65 A 100/2020 - 29, krajský soud žalobce v souladu s § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“) vyzval, aby ve stanovené lhůtě doplnil žalobu tak, že: „*1. Uvede, jak ho vyřízení stížnosti na nevydání léčebného konopí*

věznicí dne 20. 8. 2020, čj. MSP-38/2020-OMI-ZDRA/22 zkrátilo na jeho právech a zda tento zásah nebo jeho důsledky nadále trvají anebo zda brozí jeho opakování. 2. Vylíčí rozhodující skutečnosti, ze kterých musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje zásah správního orgánu za nezákonný. 3. Uvede návrh výroku rozsudku, tj. že navrhuje, aby soud zakázal správnímu orgánu, aby pokračoval v porušování práv žalobce, eventuálně, aby soud přikázal správnímu orgánu, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem“. V hlavičce usnesení krajský soud označil za žalovaného pouze Ministerstvo spravedlnosti. Žalobce reagoval na usnesení doplňujícím podáním ze dne 8. 12. 2020.

[2] Krajský soud postoupil věc usnesením ze dne 23. 2. 2021, čj. 65 A 100/2020 - 49, Městskému soudu v Praze. V odůvodnění krajský soud ocitoval ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a § 7 odst. 6 s. ř. s. a uvedl, že dospěl k závěru, že není místně příslušný, neboť správním orgánem, který podle tvrzení zasáhl do práv žalobce, je Ministerstvo spravedlnosti, a tedy místně příslušným soudem je Městský soud v Praze.

[3] Dne 9. 4. 2021 obdržel Nejvyšší správní soud ve shora označené věci nesouhlasné vyjádření Městského soudu v Praze s postoupením této věci dle § 7 odst. 6 s. ř. s. Městský soud věc předložil k rozhodnutí o místní příslušnosti. Městský soud uvedl, že krajský soud si měl ujasnit, jaké jednání veřejné správy žalobce označuje za nezákonný zásah, na základě toho měl posoudit, kterému správnímu orgánu je jednání přičitatelné a v případě, že by se takový předběžný závěr soudu lišil od projevu vůle žalobce, měl soud žalobce vyzvat, aby případně označení žalovaného upravil. Podle městského soudu je přitom zřejmé, že žalobce nezákonný zásah spatřuje v odmítání zpřístupnění léčebného konopí věznicí, resp. jejím zdravotnickým střediskem, resp. v odpírání léčby prostřednictvím léčebného konopí po dobu omezení jeho osobní svobody.

II.

[4] Nejvyšší správní soud předepisuje, že pro určení místní příslušnosti soudu ve správním soudnictví jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení (usnesení rozšířeného senátu ze dne 10. 10. 2007, čj. Nad 13/2007 - 39, č. 1458/2008 Sb. NSS). Otázku své příslušnosti zkoumá soud jako jednu z podmínek řízení. K určení okamžiku, do kterého může správní soud z vlastní iniciativy zkoumat místní příslušnost, se vyjádřil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 20. 11. 2018, čj. Nad 99/2018 - 75 takto: *„krajský soud může z vlastní iniciativy zkoumat místní příslušnost jen do doby, než začne jednat ve věci samé. Rozhoduje-li bez jednání, může místní příslušnost zkoumat do vydání rozhodnutí ve věci samé. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že místně nepřislušný správní soud před postoupením věci soud příslušnému již učinil procesní úkony týkající se vedení řízení či vydal rozhodnutí procesního charakteru. Rovněž doba, která mezitím uplynula od podání žaloby, není rozhodným kritériem pro určení, kdy soud může zkoumat svou místní příslušnost z vlastního podnětu.“* Vydání usnesení, kterým byl v nyní posuzované věci žalobce krajským soudem vyzván k odstranění nedostatků žaloby, je právě takovým rozhodnutím procesního charakteru, které nevytváří předěl, od něž již soud nemůže místní příslušnost z vlastní iniciativy posoudit.

[5] Základní pravidlo pro určení místní příslušnosti soudů k projednávání žalob ve správním soudnictví obsahuje § 7 odst. 2 s. ř. s., podle kterého *nestanoví-li tento nebo*

pokračování

zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Má-li tento správní orgán sídlo mimo obvod své působnosti, platí, že má sídlo v obvodu své působnosti.

[6] V nyní posuzované věci vznikl mezi krajským a městským soudem spor o to, kdo je v projednávané věci žalovaným správním orgánem, od jehož určení se posouzení místní příslušnosti soudu ve správním soudnictví odvíjí.

[7] Vzhledem k tomu, že se jedná o řízení na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, je pro určení žalovaného správního orgánu rozhodný § 83 s. ř. s., dle něhož žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.

[8] Nicméně pro právní posouzení, kterému správnímu orgánu je s ohledem na žalobcovo tvrzení přičitatelné jednání, jež má být podle žalobce nezákonným zásahem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2014, čj. Nad 224/2014 - 53, č. 3196/2015 Sb. NSS), je potřeba, aby si soud ujasnil, které jednání veřejné správy žalobce považuje za nezákonný zásah. Není-li to z žaloby zřejmé, je potřeba, aby soud vyzval žalobce k doplnění či upřesnění popisu jednání, aby mohl posoudit otázku pasivní legitimace a na ni navazující otázku místní příslušnosti.

[9] V citovaném usnesení rozšířený senát mimo jiné uvedl: „V řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.) je třeba vykládat § 83 s. ř. s. tak, že soud na základě tvrzení žalobce, eventuálně doplněného na výzvu soudu, a s přihlédnutím k dalším informacím, které má soud případně k dispozici, po právní stránce posoudí, kterému správnímu orgánu je s ohledem na tato tvrzení přičitatelné jednání, jež má být podle žalobce nezákonným zásahem. Liší-li se tento závěr soudu od projevu vůle žalobce označujícího žalovaného, upozorní soud žalobce na svůj závěr a vyzve jej, aby případně reagoval úpravou označení žalovaného. Pokud žalobce i poté, co byl soudem upozorněn na jiný právní závěr soudu ohledně otázky, kdo má být v dané věci žalovaným, setrvá na svém původním náhledu na tuto otázku a neuzpůsobí patřičně označení žalovaného a návrh výroku rozhodnutí soudu [§ 84 odst. 3 písm. d) s. ř. s.], nemůže být jeho žalobě vyhověno.“

[10] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem krajského soudu, že žaloba neobsahovala dostatečně určitá tvrzení pro posouzení ani jen místní příslušnosti soudu. Krajský soud proto učinil správně, že žalobce vyzval k jejímu upřesnění. Způsob, jakým tak krajský soud učinil, však již správný není. Zvláště v případě v té době nezastoupeného žalobce, navíc omezeného na osobní svobodu, a tedy s přinejmenším výrazně omezenou možností získání právní pomoci, měl krajský soud identifikovat nejen vytknuté vady žaloby, ale i nejasnost ohledně tvrzeného zásahu správního orgánu a jeho původce. Výzva proto neměla směřovat k upřesnění, jak byl dotčen vyřízením své stížnosti, ale obecněji, s cílem zjištění, proti jakému jednání kterého správního orgánu žalobce svou žalobou vlastně brojí a čeho se domáhá.

[11] Ačkoliv tak krajský soud neučinil, doplnění žaloby ze dne 6. 12. 2020 mu mělo být dostatečným vodítkem pro posouzení, že napadeným zásahem není vyřízení stížnosti

proti postupu věznice, ale sám tento postup. Žalobce mj. výslovně uvedl, že „žalobci je *znepřístupněn přístup ke konopí a jeho produktům*“; dále žalobce popisuje své zdravotní potíže, na což navazuje, že „*je tak nezákonným zásahem zasaženo do základních práv žalobce garantovaných LZPS jako je právo na zdraví a zákaz mučení, týrání a poškozování zdraví. Tento zásah trvá a opakuje se, protože ani jedna věznice, resp. zdravotní středisko věznice, kde žalobce pobýval a pobývá, mu neumožňuje konopnou terapii.*“ Žalobce dále doplnil návrh výroku rozsudku soudu tak, že navrhuje, aby soud „*zakázal správnímu orgánu, aby pokračoval v porušování práv žalobce a přikázal správnímu orgánu zajistit žalobci dostupnost léčby konopím, a to do 30 dnů od rozhodnutí soudu.*“

[12] Nejpozději z doplnění žaloby včetně žalobcem formulovaného žalobního petitu je zřejmé, že za podstatu nezákonného zásahu do svých práv žalobce považuje odpírání léčebného konopí ze strany věznice. Vyřízení stížnosti Ministerstvem spravedlnosti žalobce výslovně zmiňuje v tom kontextu, že se před podáním zásahové žaloby pokusil využít prostředky ochrany či nápravy uvnitř veřejné správy a jiné prostředky ochrany či nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s. již nemá k dispozici.

[13] Žalobou vytýkané jednání je přiřitatelné Vazební věznici Olomouc, neboť to byl lékař zdravotnického střediska při této věznici, kdo podle žalobního tvrzení odmítl žalobci předepsat léčebné konopí. Kritériem pro určení místní příslušnosti soudu ve správním soudnictví je tedy právě místo sídla Vazební věznice Olomouc.

[14] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal důvodným nesouhlas městského soudu s postoupením věci. Soudem místně příslušným k projednání a rozhodnutí žaloby na ochranu před nezákonným zásahem je Krajský soud v Ostravě, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah (§ 83 s. ř. s. ve spojení s § 7 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Rozhodnutím Nejvyššího správního soudu o otázce místní příslušnosti jsou soudy vázány (§ 7 odst. 6 *in fine* s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 28. května 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu